

Entenem la disciplina com l'habilitat bàsica de la socialització. L'adaptació i acceptació social en són els seus fruits. És una habilitat que cal treballar perquè es pot aprendre. Hi ha diferents estadis d'evolució en la socialització i cal ajudar els alumnes a passar a estadis cada cop més evolucionats. El darrer és l'auto-disciplina.

Prevenició

1: El conflicte és una oportunitat educativa i no un destorb a eliminar. Molta gent voldria fer classes sense cap conflicte de disciplina. Els educadors som -o hauríem de ser- especialistes en conflictes. El desenvolupament i més en aquesta edat, necessita conflictes per refer constantment l'auto-imatge i per posicionar-se enfront el món dels adults. Els problemes de disciplina són uns bons indicadors de que la classe és viva i de que els individus creixen. Cada problema ens ensenya alguna cosa i hem d'aprendre a estimar els problemes. Molts alumnes provoquen conflictes perquè volen rebre seguretats que no tenen i si nosaltres en lloc de treballar-los i integrar-los els intentem eliminar i reprimir, ressorgiran amb més força demà. Quan un professor diu que mai no té problemes de disciplina, quina mena de persones viuen en aquella classe?

2: Molt millor unes poques normes que un minuciós i extens codi normatiu. Les normes clares com ara: "Jo explicaré 15 minuts i vosaltres estareu absolutament callats (encara que no escolteu)" són millors que no pas "Us avisaré si xerreu. Al tercer avís tindràs una falta greu. A les tres faltes greus serà una expulsió i amb 3 expulsions... etc" La primera norma és clara i pretén que es pugui explicar un concepte de forma que els que el vulguin aprendre ho puguin fer. No obliga a escoltar i dona opcions i responsabilitats. Saber estar callat 15 minuts, per exemple, és un aprenentatge previ a qualsevol aprenentatge acadèmic.

3: Guanya't l'autoritat dels teus alumnes. Recorda que tots els professors tenim poder però no tots tenim autoritat: Qualsevol professor té poder sobre un alumne: pot impedir-li xerrar, col·locar-la en un lloc de la classe, exigir-li treballs, expulsar-la i fins i tot impedir-li anar al WC. I té poder perquè algú li ha donat: la institució. L'autoritat però només te la poden donar els propis alumnes. Emanada de la coherència i de la convicció amb que s'exerceix el paper d'educadora. Els alumnes ràpidament detecten si el professor té una teoria coherent i interioritzada sobre la disciplina. Amb tot, l'autoritat només li serà atorgada pels alumnes quan captin que són estimats i que del que es tracta és del seu propi bé. La disciplina que ajuda, agrada i és acceptada; la que reprimeix és odiosa.

Els alumnes solen donar autoritat al professors quan manifestem aquestes actituds i habilitats: Seguretat que genera confiança; Fermesa i energia en la presa de decisions que creiem justes; Saber interpretar la situació i triar els recursos adequats per afrontar-la (Eficàcia pedagògica): Coherència i racionalitat; Tracte respectuós, acceptant, dedicat, atent i flexible; Estima i empatia.

4: Cal tractar a tots els alumnes de diferent manera aplicant les mateixes normes. Els codis de disciplina són injustos. Semblen fets per castigar sempre a les mateixes persones. Estan pensats a imatge i semblança dels codis civils. Un centre educatiu però no es pot limitar a regular la convivència, sinó que ha d'educar en la responsabilitat personal. La mera aplicació d'un codi no és una acció educativa. Per això hi ha d'haver sempre una aplicació personal de la norma. Allò que en la vida civil seria impensable en un centre educatiu és imprescindible. No és el mateix que transgredeixi la norma l'Anna que l'Enric. Cada persona té una situació personal diferent i està en un moment determinat del seu procés evolutiu pel que fa a la socialització. En cas de conflicte necessita un ajut personalitzat i no una dosi estandaritzada de reglament. Un cop més la medicina ens pot ajudar a entendre-ho. Un conflicte és com una malaltia que convé superar. Malgrat hi hagi recomanacions generals, davant d'un símptoma no podem prescriure independentment de qui sigui el pacient. Una diarrea demana arròs bullit en una persona i l'internament urgent en una altra. Depèn del quadre clínic.

Els conflictes que puguin aparèixer davant la percepció que a vegades tenen els alumnes de que se'ls tracta injustament pel fet de respondre amb diferents mesures als mateixos fets, enceta un debat pedagògic i de valors molt interessant.

5: Cal treballar l'entorn en el que apareix el conflicte. Si una noia provoca un problema i la tractem només a ella, sovint no som eficaços. Es veu molt sovint com els alumnes provoquen problemes perquè és el que els companys esperen d'ells. Els han designat com a pallassos oficials o bé com a provocadors o atrevits. Sovint només cal una lleu indicació d'un element aparentment innocent de la classe perquè es produeixi un problema. És interessant observar qui riu més o primer, o a qui dirigeix la mirada de complicitat la infractora. Hi ha una trama oculta que convé posar de manifest. Sovint en aquestes situacions es pot preguntar: "Algú ha vist qui ha rigut primer o a qui ha mirat en Josep després de dir aquesta ximpleria?" També convé buscar l'ajut dels companys per resoldre problemes de disciplina: "Mira Lluís, veig que en Marc darrerament està molt nerviós a classe. Podries demanar-li que s'assegui a un altre lloc durant uns dies?" (En Lluís és el líder d'en Marc.) Cert que li podria dir nosaltres, però en realitat el missatge no és per a en Marc, sinó per a en Lluís, no?

6: En un grup càlid sempre hi ha menys conflictes que en un de fred. Els grups càlids són permissius, distesos i s'admet la diversitat de feines i accions. Els rígids són uniformats i homogenis. Convé deixar manifestar sempre que es pugui la diversitat dels alumnes.

Actuació

1: Els conflictes s'han de treballar pactant i no guanyant: Quan un alumne provoca un problema de disciplina cal que arribem a un acord amb ell. Aquest acord ha d'incloure una definició compartida del problema i una mesura per superar-lo. Si ha estat xerrant tota la classe, primer podem cridar-la en acabar la classe apart i dir-li el que hem vist. És sorprenent com a vegades ella no ho ha vist o pensa que només ha xerrat un cop. Cal que estiguem amistosament d'acord en la falta i la forma de superar-la. Sempre convé que professor i alumne treballin com a col·laboradores i no com a enemics.

2: La responsabilitat en les situacions d'indisciplina és de l'alumne: Normalment hi ha la creença de que quan hi ha un problema de disciplina és el professor qui el té i per tant qui ha d'actuar i resoldre. Es pot pensar que no, que la responsabilitat és de l'alumne. Per això cal sempre tirar la pilota al seu terreny, fer-li prendre decisions. "Mira, no pares de xerrar. Què penses fer?" Pot semblar ingenu però dona resultat. La resposta més freqüent és arronsar les espatlles i dir "Jo què sé!" Pensa l'alumne que no és el seu problema: "Ets tu qui m'has de dir el que he de fer: m'has de renyar i castigar, no?", pensa. "M'agradaria que fossis tu qui ho arregli. En saps més i aprendràs sobre tu" Normalment aquestes respostes els descol·loquen fins el punt en que no troben altra sortida que negar el problema: "No he xerrat tant" o bé "No tornarà a passar" No siguem ingenus de creure-ho. Tornarà a passar i caldrà insistir. Educar requereix una certa insistència i aquesta insistència sol agradar a l'alumne que se sent atès. Això pot tenir algun perill. De fet molts alumnes només provoquen conflictes per sentir-se importants, per no passar desapercibuts. Ja sabeu: Millor un petó que una bufetada, però millor una bufetada que la indiferència.

3: Cal treballar les petites accions i no els grans objectius. Sovint davant d'una noi conflictiu plantejem grans objectius: ha de canviar d'actitud, ha de posar-se a treballar, ha de prendre interès pels estudis, etc... Només ens falta dir: ha de ser una altra persona! Potser no ajudem prou quan demanem massa. Convé plantejar petits objectiu que siguin assolibles i que l'alumne tingui possibilitats d'èxit: A una alumna que no treballa val més dir: "Voldria que cada dia em presentessis dues frases ben fetes sobre la feina que hem fet" que no pas: "vull que a partir d'ara em facis sempre la feina". A una altra que sempre xerra, millor "Et demano deu minuts de silenci cada dia" (i convé que ho controlï ella i t'avisi quan acaba) que no pas "Vull que no em tornis a interrompre a classe." Els petits objectius donen petits èxits i els petits èxits porten als

grans èxits. Si parlem amb l'alumne i el convencem de que accepti un gran repte tal com "Mai més xerraré a classe", l'estem afrontant a una tasca massa difícil per a ell i per tant accentuarem la seva imatge negativa de persona que sempre fracassa.

4: Millor no insistir en el que no funciona. Resulta sorprenent la capacitat de persistència en allò que no funciona per part dels educadors. Sovint castiguem algú a "x" càstig. Si la conducta no millora apliquem "2x" i si encara no millora "4x". "Destorbes a classe, doncs et castigo sense pati" "Tornes a destorbar, doncs dos dies sense pati" "Hi tornes, 4 dies..." És curiós perquè possiblement som els únics professionals que ho fem. Cap metge no aplicarà una doble dosi de medicament quan veu que el pacient reacciona malament a una dosi simple. Senzillament davant el fracàs ja ha après el que no ha de fer. Això hauríem de fer nosaltres: quan un càstig o actuació no funciona, hauríem de fer qualsevol cosa menys insistir. Si "x" no funciona, cal fer "y".

5: És millor no delegar l'autoritat: Quan els problemes ens desborden sovint apareix la temptació de delegar la nostra autoritat. "Ja no sé què fer i ara aniràs al cap d'estudis, o a la comissió de disciplina, o..." Probablement sigui millor admetre davant els propis alumnes que no ens n'estem sortint. "Mira, no aconseguixo ajudar-te a millorar el teu comportament a classe, però vull que sàpigues que no t'abandonaré. M'hauries d'ajudar tu a mi perquè el que jo vull és que estiguis bé a classe i que aprenguis el que puguis. Com ho veus?" Aquestes frases dites amb sinceritat tenen uns efectes sorprenents. Ah!, i buscar el consell o l'ajut del cap d'estudis o d'algú, no és delegar el problema.

6: Interpretar una conducta ajuda més que no pas reprimir-la: Si entenem el que ens diuen els alumnes quan provoquen conflictes estem més a prop d'ajudar-los a resoldre'ls que si ens limitem a reprimir-los. Cada acte de rebel·lia té una significació: Una pallassada a mitja classe pot voler dir: "feu-me cas!", "castiga'm, renya'm, però no m'ignoris", "ho sento, però m'ho demanen els companys", "reprimeix-me, no m'ho perdonis, no em deixis creure que passes de mi". En cada cas pot tenir un significat diferent i convé entendre'l. La simple repressió sense comprensió no ens ajudarà ni a l'alumna ni als professors. Convé traduir aquests missatges al propi alumne per tal que sigui capaç de verbalitzar-los i fer-se'n conscient. Llavors podrà fer demandes normalitzades.

7: Cal censurar els fets, no les persones: Els alumnes no són tontos sinó que fan tonteries; no són mentiders, sinó que diuen mentides; no són passotes, sinó que passen de la meva classe". Ajuda molt no posar etiquetes a les persones. Tots fem coses incorrectes i això no ens ha de convertir en transgressors essencials. Dir que una alumna és descarada és dir que tota ella és així i això és difícil de canviar. Si diem però que dues vegades m'ha donat respostes insolents parlem de dues accions que són un matis de la seva forma de ser i que pot ser canviat fàcilment.

8: No castigar mai si no es creu absolutament imprescindible. Sovint el càstig és molt poc educatiu. Sovint és una forma velada de violència i venjança. Sovint és una forma compulsiva de reacció davant la provocació. Quin càstig podem posar? I per què? Si castiguem a treballar estem associant el treball a un càstig. I el mateix passa amb "escriure textos", "fer deures", "collir papers", "no sortir al pati", etc... L'únic càstig admissible és l'avorriment, el no fer res. Però sobretot, per què castigar? Molts pocs càstigs funcionen. Millor sempre preguntar a la persona sancionada si accepta el càstig, si el troba just i si creu que l'ajudarà a corregir el problema. Si diu que no, s'obre un diàleg molt interessant en que sempre s'ha de donar la iniciativa a l'alumne. Que prengui ell les decisions.

9: Millor manifestar sentiments que raonament: "Que no ho veus que això que has fet està molt malament?" "Què passaria si tots féssim això" "Si no estudies més suspendràs", etc.. L'alumne amb el cap baix només pot anar assentint davant aquestes evidències inapel·lables. Les defenses contra aquests raonaments repetits milers de vegades són grans. Els alumnes entenen més els sentiments que les raons. I nosaltres també. Millor dir: "Avui m'he

sentit molt malament quan t'he demanat que em deixessis explicar la lliçó i tu no m'has fet cas". "Estic preocupat per tu..." "M'agradaria què..." "Voldria demanar-te que em fessis aquest favor:..." "Entenc que no t'agrada la classe però necessito sisplau que..."

10: Les decisions les ha de prendre l'alumne: Quan trobem alumnes desmotivats, passotes i sense cap il·lusió, convé preguntar-los què pensen fer a les nostres classes. Sovint es mostren sorpresos: "Què vols dir?" ("Se suposa que ets tu qui m'ha de dir el que he de fer i a més m'hi ha d'obligar, no?", pensa) "Digues-me què penses fer que miraré d'ajudar-te." Les respostes són variades. N'hi ha que diuen "Res" i aviat descobreixen que "res" és molt difícil i avorrit. "Has dit res i no mirar per la finestra o xerrar amb el company." -"Bé, doncs miraré per la finestra". -"Quan de temps?" (Convé portar l'argument a l'extrem per tal que l'alumna vegi que la decisió que pren no és senzilla ni còmoda. Està aprenent) Algunes vegades podem arribar a acords com "Treballaré 15 minuts en la teva assignatura i després perdré el temps", o bé "faré deures d'anglès", o bé "dormiré". -"Però no ronquis", podem contestar. Acceptem qualsevol proposta que ens permeti fer la classe i sempre l'admetem com a punt de partença, com a primer pas. Un cop és capaç de prendre decisions realistes (que es poden fer) i dur-les a terme (que les fa), podem començar a cargolar i a oferir-li propostes més profitoses. Sempre en un clima de complicitat i bona entesa.

Actituds

1. Arriba a l'hora a classe.

Passadissos

2. Mira als nois i noies mentre passes.
3. Parla amb els que estan nerviosos. (Demana amablement que estiguin com saben que han d'estar)
4. Si no t'escolten o ho fan malament, demana'ls que t'acompanyin apart.
5. Ensenya'ls a aguantar la mirada mentre els parles.
6. Explica als que s'acosten a escoltar que és de mala educació escoltar les converses dels altres.
7. Demana coses concretes i no vaguetats. ("Estigues a classe fins que vingui el professor" i no "Porta't bé")

classe

8. Practica l'entrada tranquil·la a classe. Insisteix fins que te'n surtis.
9. Deixa 5 minuts per donar temps a que tothom tregui el material i es concentri.
10. Sigues clar i ferm en les coses que vols i insisteix amb paciència valorant els progressos i/o estancaments.
11. Al final de la classe no deixis que guardin les eines fins que tu no ho diguis. (La classe acaba quan ho diu el professor i no quan toca el timbre)
12. Acaba la classe amb alguna frase o acte puntual. No deixis que hi hagi un desgavell difús al final.

conflictes

13. Pacta petits canvis amb els alumnes que et molesten a classe.
14. Pren gran decisions amb els alumnes que t'impedeixen fer classe.
15. Consulta amb els alumnes afectats les propostes de millora que penses aplicar. Sigues receptiu a les seves propostes si en fan. (Per exemple, canvis de lloc o de propostes de treball,...)
16. Expressa els teus sentiments: ("Em sento..." "Això no m'agrada...", ...)
17. Digues als alumnes que no funcionen amb tu que no els abandonaràs, que aprendràs a ajudar-los i que confiïn i col·laborin amb tu.
18. Busca l'ajuda i el consell dels teus companys.

19. No castiguis de forma automàtica. Fes-te enrera si veus que t'has equivocat, que t'has precipitat o que no anirà bé.
20. Disculpa't quan per nervis o cansament ofens algun alumne.

Lliçons

21. Fes les explicacions curtes i concretes. Repeteix de manera insistent el nucli del contingut que ensenyes.
22. Practica la lectura del llibre de text i les habilitats per aprendre coses directament dels documents a partir de l'explicació orientadora que has fet.
23. Quan expliquis un contingut recolza't en un esquema visual a la pissarra i explica'l de forma seqüenciada.

Exercicis

24. No facis mai una sola proposta de treball. Ofereix sempre opcions d'exercicis de diferent nivell de dificultat.
25. Estimula la presa de decisions respecte a les feines que cal fer.
26. Ensenya'ls a treballar sols i a resoldre els seus propis problemes.

Avaluació

27. Valora els progressos dels alumnes respecte a ells mateixos i recorda que no hi ha nivells mínims a l'ESO.
28. Si fas exàmens, fes-los oberts, és a dir que hi hagi preguntes de diferent nivell i l'enunciat sigui "Fes tots els exercicis que sàpigues", o bé preguntes que permetin a cadascú contestar en funció del seu nivell de coneixements. (Per exemple: "Escriu tot el que sàpigues de...")
29. Avalua considerant els progressos dels alumnes en tots els àmbits: procediments, valors, conceptes,...
30. Estimula l'autocorrecció dels seus exercicis o la correcció per parelles.